

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri 8. märtsi 2019. a määruse nr 24 „Riigi toidu ja sööda käitlejate registri põhimäärus“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse söödaseaduse § 23 lõike 1² alusel.

Eelnõus kavandatakse maaeluministri 8. märtsi 2019. a määruse nr 24 „Riigi toidu ja sööda käitlejate registri põhimäärus“ (edaspidi *määrus nr 24*) (RT I, 04.07.2023, 38) muudatused.

Määruse väljatöötamine on tingitud Riigikogus menetluses oleva Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse ja söödaseaduse muutmise seaduse eelnõust (546 SE), mille kohaselt käsitatakse edaspidi riigi toidu ja sööda käitlejate registris (edaspidi *RTSR*) olevaid andmeid ettevõtjate kohta, kes tegelevad turustusstandarditega hõlmatud puu- ja köögivilja esmatootmise või turustamisega, puu- ja köögivilja turustavate ettevõtjate andmekoguna komisjoni rakendusmääruse 2023/2430¹ artiklis 3 lõikes 5 nimetatud ulatuses.

Eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna peaspetsialist Renata Tsaturjan (625 6507, renata.tsaturjan@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegid Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Diana Rammul (625 6259, diana.rammul@agri.ee) ja peaspetsialist Christel Ilves (625 6261, christel.ilves@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (5698 3427, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb kolmest punktist ning on seotud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse ja söödaseaduse muutmise seaduse jõustumisega.

Tulenevalt Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse ja söödaseaduse muutmise seaduse jõustumisest laiendatakse „Riigi toidu ja sööda käitlejate registri“ eesmärki tõhusa ametliku kontrolli tagamiseks pidada majandustegevusteate esitanud toidu käitlejate puhul arvestust ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854), I lisa IX osas loetletud puu- ja köögiviljade turustamisstandarditele vastavuse üle. Muudatus on kooskõlas komisjoni rakendusmääruse 2023/2430 artikliga 3, mille kohaselt peavad liikmesriigid looma delegeeritud määruse 2023/2429 artiklis 1 osutatud sektoreid ja tooteid hõlmava ettevõtjate andmebaasi, sealjuures võib ettevõtjate andmebaasi loomiseks kasutada mis tahes muud andmebaasi või andmebaase, mis on juba koostatud mõnel muul otstarbel. Kuna toiduseaduse § 7 kohaselt on teiste seas ka värske puu- ja köögivilja turustamisega tegelevatel ettevõtjatel kohustus esitada majandustegevusteade, siis on RTSRis olev teave ettevõtjate kohta täielikum kui Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) alusel Põllumajandus- ja Toiduameti (edaspidi *PTA*) asutatud puu- ja köögiviljade turustamisega tegelevate ettevõtjate andmekogus. Seetõttu Euroopa Liidu ühise

¹ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2023/2430, millega kehtestatakse turustamisstandarditele vastavuse kontrolli eeskirjad puu- ja köögiviljasektoris, teatavate töödeldud puu- ja köögiviljatoodete sektoris ning banaanisektoris (ELT L, 2023/2430, 03.11.2023, lk 1–18).

põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse ja söödaseaduse muutmise seaduse jõustumisel käsitatakse edaspidi RTSR-is olevaid andmeid majandustegevusteate esitanud toidu käitlejate kohta, kes tegelevad turustusstandarditega hõlmatud puu- ja köögivilja esmatootmise või turustamisega, puu- ja köögivilja turustavate ettevõtjate andmekoguna komisjoni rakendusmääruse 2023/2430 artiklis 3 lõikes 5 nimetatud ulatuses ning ELÜPS-i alusel loodud puu- ja köögivilja turustavate ettevõtjate andmekogu likvideeritakse.

Punktiga 1 täpsustatakse määruse nr 24 § 1 lõike 3 sõnastust. Paragrahvi 1 lõikes 3 asendatakse sõnad „toiduseaduses ja söödaseaduses“ tekstiosaga „toiduseaduses, söödaseaduses ja Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduses“, mille kohaselt hakatakse RTSR-ile kohaldama ka viimati nimetatud seaduses sätestatud erisusi.

Punktiga 2 täiendatakse määruse nr 24 § 6 lõiget 1 punktiga 8, milles sätestatakse andmed, mis tuleb puu- ja köögivilja turustamisega tegelevate ettevõtjate kohta lisaks RTSR-is olevatele andmetele registrisse kanda. Paragrahvi 6 lõike 1 punkti 8 kohaselt tuleb RTSR-i kanda andmed ELÜPS-i § 88 lõikes 4 sätestatud erimärgistamise loa olemasolu kohta. Terminiga „erimärgistamise luba“ tähistatakse komisjoni rakendusmääruse 2023/2430 artikli 4 tingimustel ettevõtjale antud õigust kasutada liidus toodetud värske puu- ja köögivilja ning banaanide puhul lähetamisetapis iga pakendi märgistusel I lisas sätestatud näidist, mis kujutab erimärgistust selle kohta, et tegemist on heakskiidetud ettevõtjaga. Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2023/2430 artikli 3 lõike 5 punkti e kohaselt tuleb ettevõtjate andmebaasis esitada märke selle kohta, kas ettevõtja on heaks kiidetud.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse määruse nr 24 § 12 lõiget 2 punktiga 3, mille kohaselt saadakse andmed erimärgistuse loa olemasolu kohta registri volitatud töötlejalt ehk PTA-lt. Nimetatud andmed kannab RTSR-i samuti PTA.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas komisjoni rakendusmäärusega (EL) nr 2023/2430, millega kehtestatakse turustamisstandarditele vastavuse kontrolli eeskirjad puu- ja köögiviljasektoris, teatavate töödeldud puu- ja köögiviljatoodete sektoris ning banaanisektoris (ELT L 2023/2430, 03.11.2023, lk 1–18).

4. Määruse mõjud

Määruse muudatused puudutavad eelkõige PTA-d, avaldades positiivset mõju järelevalve korraldamisele ja PTA-s olevate andmete korrastamisele ning vähendades peetavate andmekogude arvu. PTA puu- ja köögivilja turustavate ettevõtjate andmekogus on registreeritud 534 ettevõtjat, sealhulgas 77 puu- ja köögivilja tootmisega tegelevat ettevõtjat, 28 hulгимүүги- ja 383 jaemүүгiettevtjat, 46 impordiga tegelevat ettevõtjat. PTA puu- ja köögivilja turustavate ettevõtjate andmekogus olevast 77st on 31 ettevõtjat toidukäitlejana (esmatootja) juba RTSR-i kantud. Samuti on kõik hulgi- ja jaemүүгiga tegelevad ettevõtjad juba RTSR-i kantud. Muudatuse mõju avaldumise sagedus on ühekordne. Muudatuse pikaajaline mõju on positiivne, kuna muudatuse tulemusena korrastatakse PTA-s olevad andmed ettevõtjate kohta, väheneb hallatavate andmekogude arv ning järelevalve muutub tõhusamaks ja sihipärasemaks, kuna tekib parem ülevaade turul tegutsevatest puu- ja köögivilja turustavatest ettevõtjatest.

Muudatused ei too ettevõtjatele kaasa lisakohustusi. Toiduseaduse kohaselt peavad enamik toidu käitlejaid esitama PTA-le majandustegevusteate või taotlema tegevusluba. Määruse mõju ulatus, sagedus ja ebasoovitavate mõjude esinemise risk puu- ja köögivilja turustavatele ettevõtjatele puudub.

Määrusel puudub oluline sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju. Samuti puudub oluline mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, majandusele, looduskeskkonnale, regionaalarengule ning

riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Eelnimetatud mõju ulatus, sagedus ja ebasoovitava mõju avaldumise risk on väike.

Kuna oluline mõju puudub, siis ei ole vaja koostada ka Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 46 lõike 3 kohast mõjude analüüsi aruannet.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine toob kaasa RTSR-i mõningase arendamise vajaduse, mis ei too endaga kaasa lisakulutusi riigieelarve vahenditest, samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid. Arvestades, et eelnõus ei kavandata uusi nõudeid, ei põhjusta määruse rakendamine lisakulusid toidu käitlejatele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, see on kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist, kuid mitte varem kui Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse ja söödaseaduse muutmise seadus.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Kuna eelnõus kavandatakse RTSR-is kogutavate andmete koosseisu muutmine, siis tulenevalt avaliku teabe seaduse § 43³ lõikest 3 tuleb eelnõu saata kooskõlastamiseks ka Riigi Infosüsteemi Ametile, Andmekaitse Inspeksioonile ja Statistikaametile.

Samuti esitatakse eelnõu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile ning Rahandusministeriumile õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.